en consequentie, dat de éénheid der geloovigen geheel en alleen bepaald wordt door het geloof in den éénen Heer, openbaar wordend in de gehoorzaamheid aan zijn ééne woord. Het één Heer, één geloof, één doop is de oorsprong, de inhoud, het gebied van de ware eenheid. Iedere eenheid, die daar niet uit voortkomt en daardoor wordt beheerscht is een ding van deze wereld, een werk van Satan, 'n toren van Babel, 'n verscheuring der kerk.

Omdat deze waarheid zoo diep en krachtig in de harten van de eerste christenen leefde, merken we onder hen niets van opzettelijke eenheidspogingen. Wat hen bezielde, waar ze om worstelden, was uitsluitend en alleen de begeerte om geheel en al uit Christus, door zijn Geest en naar zijn woord te leven en alle zonde weg te doen. Als een bijna verzengenden gloed leeft dit hartstochtelijke begeeren in al de brieven van Paulus. Als de gemeenten uitsluitend en volkomen leven uit Gods wonderbaarlijke genade; als de geloovigen als zondaars, als goddeloozen, gansch hun zaligheid alleen van Jezus Christus verwachten en dan zoo naar al zijn geboden, met permanente en radicale verloochening van zichzelf beginnen te leven, dan is alles in orde, ook de ware eenheid.

Het is voorts merkwaardig om te zien, hoe de jonge kerk in haar voor ieder nuchter mensch krankzinnigdwazen strijd tegen 'n wereldbeheerschend heidendom, dat gesteund en beschermd wordt door een ontzaglijk sterk, totalitair wereldrijk, in het besef van deze taak en kracht, zich om organisatorische eenheid practisch niet bekommert. Het klinkt te midden van het huidige eenheidsstreven bijna als een ironie als we Paulus hooren verzekeren dat hij in een periode van 17 jaar na zijn bekeering van de apostelen opzettelijk niemand heeft gezien dan Petrus en dezen dan nog maar enkele dagen. Van kaderbesprekingen; van „planning"; van gezamenlijk voorbereide acties; van een wereldorganisatie onder de leiding der apostelen vernemen we niets. Zooiets lag ver buiten hun gezichtsveld. Naar iets dergelijks streefden toen vermoedelijk alleen de trotsche kennis-menschen, die Paulus in zijn brieven aan de Corinthiërs striemt. Maar aan zooiets dacht Paulus niet. Want het stond voor hem vast, dat wie aan Christus en diens woord vasthielden, waarachtig één zijn en 't ook blijven. Ook al zag men elkaar nóóit. En een wereldorganisatie? Hoe kon men er aan denken? Jezus Christus was de toch blijvende, werkelijke, eenige en absolute leider en koning der kerk. Zooals Hij ook het hoofd en het fundament der gemeente was. Wat wilde men nog meer dan dat?

In verband met, ja, als rechtstreeksch uitvloeisel van deze visie, van dit geloof zien we dan hoe alle, alle accent valt op de plaatselijke gemeenten. Jezus Christus wilde zijn kerk immers vergaderen, bouwen, beheerschen, tot één lichaam maken door zijn door den Geest gesproken en door de ambtsdragers bediende woord. En dat geschiedde op bepaalde, local beperkte, plaatsen. Welnu dan kwam dáár en dan was dáár de kerk; de eene, heilige katholieke kerk, wier hoofd, centrum, eenheid in den hemel in Christus is. Van 'n geregelde organisatie van de afzonderlijke kerken was in de eerste tijden der Christelijke kerk dan ook geen sprake. Men had er eenvoudig geen behoefte aan.

De oudste kerkelijke vergaderingen, zoo verzekert Bavinck, waren niets anders dan gemeentevergaderingen, hoogstens door afgevaardigden van naburige gemeenten bijgestaan. In moeilijke gevallen riep men den raad en de hulp van die afgevaardigden in. Dat was alles!

Dat zoo de éénheid der kerk werd beleefd vloeide óók nog uit iets anders voort! En wel uit de taak, de opdracht der kerk. Neen, deze was niet de creatie van een nieuwen staat in plaats van den romeinsche! Deze was evenmin de realiseering van een nieuwe maatschappelijke orde in plaats van de antieke, met haar verschrikkelijke fundament van een onmenschelijke slavernij. Ja, als dat het geval was geweest, dan moest een machtige wereldorganisatie in het leven geroepen worden die alle hefboomen in werking had te zetten, welke deze omwenteling tot stand konden brengen. Maar nog eens, zoo iets lag ver buiten de geloofsaspiraties der oude kerk, omdat het ook ver buiten de wereld van Gods woord ligt.

De kerk kende maar één groote, glanzende, alle krachten opvorderende taak. En die was het leven uit de genadige verlossing welke God in Christus elk uur schonk. En het verwachten van de volkomen verlossing van wereld en menschheid op den jongsten dag. En het midden in de situatie waarin men leefde, haten, wegdoen en overwinnen van de zonde.

Dat was alles!

Ja inderdaad dat was alles omdat het ook werkelijk „alles" is!

Welnu daarom kende de kerk geen wereldorganisatie. Zij kende die niet omdat zij daarvoor geen plaats zag in het haar door God geschonken leven en de haar door haar koning gegeven taak. De straffe organisatie kwam toen de kerk ongemerkt met de allures en de aspiraties van de rijken dezer wereld werd geïnfecteerd. Toen kwamen de kerkelijke grootmachten op. Toen kwam de eenheid der wereld de eenheid des geloofs schenden en verdringen. Toen werd Christus' kerk voor zoover het menschen betreft, gescheurd. De hierarchie, in het leven geroepen om de eenheid der kerk te bevorderen, heeft naar den aard der revolutie, die altijd het tegendeel bereikt van wat zij wil, de kerk gescheurd en de ware eenheid geschonden!

Het kleinste van de vijf gebouwen, maar geheel in dienst. De Burgwalkerk.

Zie deze dingen, dit abc des geloofs zullen we weer moeten leeren, opeten, ons er aan binden met gansch ons bestaan. De zuigkracht van iedere revolutie, vooral van de kerkelijke, is zoo weergaloos groot. Ze is zoo vroom. Ze pronkt met zulke schoone, edoch gestolen, woorden. Ze is zoo fascineerend, omdat ze ons in staat stelt tegen de wereld op te bieden: de eenheid der kerk tegenover de eenheid der wereld, klinkt het niet schoon! Ze neemt iets, of liever veel van de ergernis en de dwaasheid van het Evangelie weg, dat immers alleen van zwakken machtigen maakt en van dwazen wijzen maakt. En we zien niet dat het opheffen van de leus: de ééne, machtige wereldkerk tegenover de wereld — feitelijk niets anders is dan de openbaring van de principiëele nederlaag van de kerk tegen de wereld of, anders gezegd, van de overwinning der wereld op de kerk.

En daarom zullen we het weer in al den ernst en kracht waarmee dat mogelijk is moeten beleven, dat de plaatselijke kerk de volledige kerk van Jezus Christus is en dat zij en zij alleen de volledige kerkelijke taak heeft te verrichten. We zullen het weer moeten weten en beleven, dat Jezus Christus álles wat Hij in en met de kerk wil doen door de prediking wil laten geschieden; de prediking, die in iedere gemeente en daarin alléén geschiedt. Het gaat in de kerk om 't trouwe, rustige, moeizame, geen eer of glorie of macht verschaffende prediking; het zelfverloochenende, geduldige liefdevolle verzorgen der schapen; het wegnemen van den nood van broeders en zusters dóór broeders en zusters, levend in de gemeenschap der heiligen. Dat is alles, omdat het inderdaad alles is.

Als het met de gemeente en haar arbeid mis gaat is de zaak der kerk verloren! En het is een somber ding, dat juist in den tijd, waarin ons uit bijna alle landen de berichten bereiken, dat de kerken leeg en kerk en volk volkomen vreemd aan elkaar zijn geworden, een machtige wereldorganisatie in het leven geroepen wordt: de schitterende spits van een gebouw waarvan de fundamenten reeds zijn vergaan.

⁂

Ik wilde dit zeggen in verband met de centralisatie en eenheidspsychose waarmee thans de christenheid bevangen is.

In verband met de assimilatie- en synthese-infectie is het noodig ons iets anders voor den geest te plaatsen.

Het is dit dat wij in de kerk slechts een één-voudige, simpele, hoewel heel het leven aangrijpende taak hebben.

Het is immers zoo, dat Jezus Christus met zijn Geest en woord geheel alleen en volstrekt volledig zijn kerk vergadert, beschermt en onderhoudt. Alles, alles wat gedaan moet worden om de kerk des Heeren in het leven te roepen, te leiden, te bewaren, te doen groeien en tot de heerlijkheid te brengen wordt uitsluitend en alleen door Jezus Christus gedaan! Daar is niets, volstrekt niets van de menschen bij. Maar terwijl Christus alles in en voor de kerk uitsluitend en alleen doet, roept Hij de zijnen toch en juist op om in en voor de kerk in de hoogste mate actief te zijn!

Gij gevoelt: het komt er nu op aan nauwkeurig te weten, waarin deze activiteit bestaat. Wie de Schrift kent, wéét, dat ze op vele manieren kan omschreven worden. Ik wijs nu speciaal op één typeering: het is deze: wie den Naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid.

Dit woord wijst speciaal op wat de kerk in haar worsteling midden in de wereld heeft te doen. Het is afstand nemen van de zonde, vechten er tegen, breken er mee.

Is dit niet een woord van grootschen eenvoud? Voor wie het zwoegen en ploeteren en organiseeren en discussieeren in en van de kerken onzer dagen ziet, beteekent het een geweldige vereenvoudiging, maar tegelijk een geweldige verzwaring van haar taak.

De kerk hoeft en mag niet met allerlei boodschappen, programma's en wat dies meer zij, voor den dag te komen. Ze heeft niet tot taak de staten te vernieuwen, de maatschappelijke orde om te zetten, de democratie te schragen, het kapitalisme te steunen of te weerstaan, Zij heeft overal en altijd de zonde te signaleeren en daarmee te breken. Ook en speciaal in het leven der kerk zèlf! Of onze Heere Jezus Christus dàn en zóó een, hier altijd zeer betrekkelijke, vernieuwing van het leven en vrede en voorspoed geven wil, dat is zijn zaak, zijn vrijmacht. We mogen daar zeker niet op rekenen! In de wereld zult gij verdrukking hebben!

Maar deze taak der kerk is ook oneindig zwaar. Want ze is niet het doen van dit of dat; het rechtzetten en omzetten van deze of die verhouding; het meer of minder wijzigen van deze of gene situatie. Neen, het is zelfverloochening, kruisiging van het vleesch, gebroken worden, het faillissement van zijn leven beleven, een bespotting zijn voor de wereld, aller afschrapsel en voetveeg worden.

O, ge moet het zien hoe de oude kerk deze taak aanvatte met vreeze en beving, maar tegelijk ook in groote blijdschap.

Neen, ze had geen politiek program en vormde geen politieke partij. Ze predikte alleen dat alle machten die er zijn, ook die van den bloedhond Nero, van God zijn en om des gewetens wil gehoorzaamd moeten worden. Ze vermaande aan koningen en stadhouders gehoorzaam te zijn, omdat zoo Gods wil is en den mond aan de onwetendheid gestopt worde.

Neen, ze organiseerde geen machtige actie tegen de slavernij, hoe gruwelijk deze ook was. Ze riep alleen de slaven op hun meesters, ook de harde, gehoorzaam te zijn in alles, niet als menschenbehagers om hen naar de oogen te zien, maar met eenvoud des harten in de vreeze des Heeren. Wat gij ook doet, slaven, zoo riep Paulus hun toe, verricht uw werk van harte en niet voor menschen: gij weet toch, dat gij van den Heere als vergelding de erfenis zult ontvangen. Gij dient Christus als heer. Maar tegelijk werd tot de heeren der slaven gezegd: Heeren, betracht jegens uw slaven recht en billijkheid; gij weet toch dat ook gij een heer hebt, n.l. Jezus, die in den hemel is en dat gij van Hem slaven zijt.

Zie zoo vocht de jonge christelijke gemeente in al de kracht, glans en eenvoud des geloofs tegen alle ongerechtigheid. En God deed toen wonderen. Hij liet het gigantisch bouwwerk van den grootschen heidenschen staat ondergaan en gaf toen een christelijke staatsorde. Hij heeft de oude maatschappij met haar weerzinwekkende slavernij langzaam van binnen uit vernieuwd. Maar de kerk deed niets anders dan strijden tegen alle zonde. Zij had als eenige taak het afleggen van alle ongerechtigheid en zij vervulde die in alle mogelijke zwakheid door Gods kracht.

⁂

Zie, broeders en zusters, laat ons dit abc van de christelijke leer omtrent de kerk om der wille van onzen hemelschen Vader en om der wille van zijn heilige kerk toch verstaan en ter harte nemen.

Straks als de avondstond der wereld valt en de zware storm van afval en goddeloosheid over de wereld vaart zullen alle christelijke organisaties der kerken